

Plan i program obuke za koordiniranu brigu u području mentalnog zdravlja

B. Lakić, T. Popović, S. Jovanović, Dž. Hrelja Hasečić

Plan i program obuke za koordiniranu brigu u području mentalnog zdravlja

B. Lakić, T. Popović, S. Jovanović, Dž. Hrelja Hasečić

Sadržaj

- 5** 1. Koordinirana briga
u području mentalnog zdravlja
- 7** 2. Kurikulum iz koordinirane brige
(case management) za stalno stručno
usavršavanje multidisciplinarnih timova u
području mentalnog zdravlja
- 9** MODUL JEDAN
- 10** MODUL DVA
- 12** MODUL TRI
- 13** MODUL ČETIRI
- 15** MODUL PET
- 17** MODUL ŠEST
- 19** MODUL SEDAM

1. Koordinirana briga u području mentalnog zdravlja

Posljednjih petnaest godina svjedoci smo značajnih promjena u području zaštite mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini. U skladu sa preporukama Svjetske zdravstvene organizacije, dogodile su se značajne promjene u području politike mentalnog zdravlja i kreiranja strateških dokumenata, zaštite ljudskih prava korisnika, razvoja mreže službi-centara za mentalno zdravlje u zajednici, definiranja novih uloga profesionalaca, poboljšanja strukture usluga i veće vidljivosti korisnika. Lica koja pate od mentalnih poremećaja i mentalnozdravstvenih problema dobivaju pomoć tamo gdje je najviše trebaju – u zajednicama u kojim žive. Važno je raditi na tome da korisnici postanu ravnopravni partneri u planiranju i provođenju tretmana i rehabilitacije sa ciljem postizanja optimalnog oporavka.

Tretman i pružanje brige posebno ljudima koji pate od teških mentalnih poremećaja zahtijevaju visok nivo vještina i znanja profesionalaca koji rade u području mentalnog zdravlja, u skladu sa savremenim razumijevanjem mentalnih poremećaja i lica koja zbog njih pate. Ključni mehanizam za pružanje usluga u zajednici je multidisciplinarni tim, koji ima fleksibilan pristup, zajedništvo u radu sa jasnim razumijevanjem zajedničkih i specifičnih uloga članova tima i vještina u provođenju koordinirane brige. Za to su neophodne kvalitetna edukacija multidisciplinarnih timova, veća samostalnost i ravnopravnost svih profesionalaca koji čine tim, ali i njihove veće obaveze i odgovornosti.

Koordinirana briga (case management) predstavlja kolaborativni pristup koji uključuje korisnike sa kompleksnim multiplim potrebama, koji su pod visokim rizikom i/ili pate od teških mentalnih poremećaja, a često nerado dolaze u kontakt sa službama za mentalno zdravlje. Ovaj pristup aktivno uspostavlja kontakt sa korisnicima u zajednici, sveobuhvatno procjenjuje njihove potrebe, razvija individualno „skrojen“ paket brige i efektivno koordinira usluge i tretman u različitim službama, te povećava korisnikov potencijal za oporavak. Naglasak je na fleksibilnim i kreativnim načinima odgovora na kompleksne i dugotra-

jne potrebe, koji kombiniraju brz odgovor i dugoročnu posvećenost brizi. Uvođenje pristupa „koordinirane brige“ za korisnike koji pate od teških mentalnih poremećaja i imaju multiple potrebe je predviđeno Strategijom razvoja mentalnog zdravlja Republike Srpske (2009-2015) i Politikom i strategijom mentalnog zdravlja u Federaciji Bosne i Hercegovine (2011).

Mnogobrojna internacionalna istraživanja pokazuju efektivnost case managementa u postizanju visokog nivoa aktivne uključenosti korisnika sa ozbiljnim mentalnim poremećajima, što omogućava povećanje tretmana u zajednici i smanjenje potreba za hospitalizacijom. Studije su pokazale da je došlo do smanjenja učestalosti prijema u bolnice i/ili dužine trajanja hospitalizacije.

Kurikulum o koordiniranoj brizi i priručnik koji ga prati napravljeni su s ciljem da unaprijede postojeće profesionalne kompetencije zaposlenih u službama mentalnog zdravlja. Multidisciplinarna koordinirana briga podrazumijeva:

- Inicijalnu fazu, koju čine:
 - Angažiranje, partnerstva
 - Procjena
 - Planiranje
- Intervencije u okruženju:
 - Povezivanje sa resursima u zajednici
 - Rad u partnerstvu sa obiteljima i njegovateljima (starateljima)
 - Razvoj, održavanje i širenje socijalne mreže
 - Rad u partnerstvu sa drugim profesionalcima
 - Zagovaranje od strane profesionalaca i korisnika
- Psihološke intervencije:
 - Individualne psiho-socijalne intervencije, npr., rana intervencija i prevencija relapsa
 - Psihoedukacija
 - Promicanje oporavka
 - Problem solving
 - Izgradnja socijalnih vještina.

Glavni pristup učenju uključuje povezivanje teorijskog znanja i kliničke prakse, zadatke za pojedince i grupetivove, sa fokusom na praktičnoj primjeni koordinirane brige, prikaze slučajeva i zajedničku diskusiju o postignutim promjenama.

Primjena pristupa koordinirane brige u kliničkoj praksi osigurava dosljednu zaštitu ljudskih prava korisnika i njihovih porodica, vodeći računa o razlikama po osnovi spola, starosti, kulturološke, nacionalne, vjerske pripadnosti i slično i ne ostavljajući prostora za diskriminaciju.

2. Kurikulum iz koordinirane brige (case management) za stalno stručno usavršavanje multidisciplinarnih timova u području mentalnog zdravlja

Kurikulum za obuku multidisciplinarnih timova u području mentalnog zdravlja predstavlja modifikaciju Plana i programa obuke iz koordinirane brige case management razvijenog u sklopu treće komponente Projekta mentalnog zdravlja za jugoistočnu Evropu (SEE MHP 2002 -2008).

2.1. Ciljevi

Ciljevi Plana i programa obuke su:

- pružiti stimulativno obrazovno iskustvo;
- pružiti obrazovni okvir koji će podstaknuti polaznike da razviju svoje analitičke i kritičke vještine;
- razvijati sposobnosti polaznika da na analitički način odgovori na promjenljive potrebe u pogledu zaštite mentalnog zdravlja;
- razvijati kritičku svijest polaznika o relevantnim rezultatima istraživanja i podstaknuti integraciju tih rezultata u praksu u području zaštite mentalnog zdravlja;
- razvijati znanje polaznika i njihovo razumijevanje mjera zdravstvene politike i sistema relevantnih za razvoj i pružanje usluga zaštite mentalnog zdravlja, kao i utjecaj tih mjera i sistema na stanovništvo;
- osnažiti profesionalce u procesu suočavanja sa izazovima u praksi koordinirane brige;
- osposobiti polaznike za pristup individualizirane koordinirane brige, koja podrazumijeva procjenu potreba, postavljanje ciljeva, identifikaciju i rješavanje problema, te izvještavanje o tim aktivnostima;
- doprinositi evaluaciji usluga koordinirane brige i podržavati razvoj kliničkih usluga zasnovanih na dokazima.

2.2. Sadržaj

Sadržaj učenja podijeljen je u šest modula:

1. Uvodni modul-pojmovi, praksa i teorija,
2. Uključivanje i procjena korisnika,
3. Procjena rizika,
4. Planiranje brige, realizacija tretmana i uporaba resursa u zajednici,

5. Rana intervencija i prevencija relapsa.

6. Timski pristup u mentalnom zdravlju

U daljem tekstu dat je pregled Plana i programa, kao i opis modula od kojih se kurikulum sastoji. Treba imati na umu da će se jedan broj koncepata i predmeta uvedenih u jednom modulu ponovo javiti i razraditi u narednim modulima. Dok stječu znanje i iskustvo, polaznici će biti u stanju da te koncepte i predmete posmatraju sa različitih tačaka gledišta, kao i da dodatno razviju svoje već postojeće znanje i iskustvo.

MODUL JEDAN

Naslov: Uvodni modul

Trajanje: 6 sati

Kratak pregled sadržaja modula

Plan rada

- Što je koordinirana briga
 - Kada i kako je nastala
 - Razlike u odnosu na ostale usluge u području mentalnog zdravlja
 - Ko provodi koordiniranu brigu
- Vrijednosti i načela koordinirane brige
- Oblici koordinirane brige
- Kome je koordinirana briga namijenjena

Ishodi učenja

Pošto uspješno završe ovaj modul, polaznici će biti informirani o:

- načinima na koje postojeće znanje i iskustvo mogu da utječu na novo znanje i vještine neophodne za praktičan rad članova tima u području mentalnog zdravlja;
- procesu pružanja cjelovite brige klijentima;
- unapređenju usluga u području mentalnog zdravlja;
- jačanju interpersonalnih odnosa unutar tima;
- osnovnim razlikama između postojećih oblika brige u području mentalnog zdravlja;
- procesu cjeloživotnog učenja i stalnog stručnog usavršavanja.

MODUL DVA

Naslov: Uključivanje i procjena korisnika

Trajanje: 10 sati

Kratak pregled sadržaja modula

Cilj ovog modula je da polaznici nadgrade, prošire, razviju i revidiraju znanje, vještine i stavove stečene tokom prethodnog obrazovanja o procjeni lica sa mentalnim poremećajima. Imajući u vidu različitosti u prethodnom znanju, vještinama i pristupima pojedinih profesija i njihove različite odgovornosti u svakodnevnom radu, razvijat će se novi model sveobuhvatne i holistične procjene i integracije nalaza tima sa ciljem izrade plana koordinirane brige. Riječ je o procjeni fokusiranoj na potrebe korisnika uz uvažavanje bioloških, psiholoških, socijalnih i duhovnih utjecaja na status njegovog mentalnog zdravlja. Posebno će se obratiti pažnja na aspekt razumijevanja mentalnog poremećaja sa tačke gledišta korisnika, jer mogućnost da se implementira neka intervencija zavisi od zajedničkog razumijevanja njegove tekuće situacije, životnih iskustava koja su utjecala na razvoj te situacije i resursa pristupačnih za nošenje sa problemom. Prikazat će se načini efektivne terapijske komunikacije između korisnika i pružalaca usluge i razvoj terapijske relacije u samom procesu procjene, kao preduvjeta za zajedničko razumijevanje. Izgradnja konstruktivnog partnerstva će se posmatrati kao terapijska aktivnost po sebi, koja može biti pozitivno nadgledana i održana.

Polaznici će imati priliku da dalje razviju vještine za aktivno uključivanje korisnika, stvaranje konstruktivnog partnerstva sa njim i nauče da primjenjuju metode procjene fokusirane na potrebe.

Plan rada

- Biološki, psihološki, socijalni i duhovni utjecaji na mentalno zdravlje i mentalnu bolest;
- Tačka gledišta pacijenata o mentalnom zdravlju i mentalnom poremećaju;
- Kulturalna osjetljivost u pogledu pitanja mentalnog zdravlja, tretmana i njege;
- Specifični činioci i potrebe vezane za spol i pripadnost etničkoj, odnosno ugroženoj grupi;
- Holistički pristup, procjena vođena potrebama u odnosu na druge vrste procjene;
- Procjena korisnikovih snaga i promocija oporavka;
- Procjena resursa u zajednici;
- Vještine intervjuiranja i stvaranja terapijskog odnosa, vodič za razvoj uključenosti;
- Sveobuhvatna procjena potreba pacijenta: psihološke potrebe, socijalno funkcioniranje i socijalna podrška, skrining procjena rizika, zanimanje i zapošljavanje, okupacijske aktivnosti i slobodno vrijeme, procjena svakodnevnih aktivnosti i svakodnevnog življenja, stanovanje, finansije/pravna pitanja, kulturalne potrebe, religijske potrebe, upotreba psihoaktivnih supstanci;
- Procjena potreba i resursa njegovatelja i članova porodice;
- Metode procjene vođene potrebama - nestrukturirani intervju; polustrukturirani intervjui, upitnici i skale procjene i samoprocjene.

Ishodi učenja

Pošto uspješno završe ovaj modul, polaznici će biti u stanju da:

- Prepoznaju i opišu cilj procjene vođene potrebama;
- prepoznaju i obrazlože koncept oporavka i značaj usmjerenosti na snage korisnika;
- prepoznaju i obrazlože upotrebu otvorenih i djelomično strukturiranih intervjua, skala i upitnika, kao i različitih područja obuhvaćenih procjenom sa fokusom na potrebe pacijenta;
- timski prepoznaju i procijene činioce koji mogu imati utjecaj na mentalno zdravlje i mentalni poremećaj pojedinca;
- timski prepoznaju i procijene resurse u zajednici u najširem smislu riječi i mogućnosti njihovog aktiviranja i/ili razvoja;
- pokažu znanje iz vođenja intervjua fokusiranog na potrebe pacijenta;
- pokažu da su sposobni da ostvare djelotvoran terapijski odnos i aktivno uključe korisnika tokom procesa procjene;
- pokažu razumijevanje za shvaćanje pacijenta i porodice o mentalnom poremećaju i njihovim potrebama i uključe ih u integriranu procjenu putem strukturiranih i polustrukturiranih tehnika;
- pokažu sposobnost da koriste podatke iz široke lepeze izvora s ciljem izrade timske, sveobuhvatne i holističke procjene potreba i snaga korisnika i resursa zajednice;
- opišu na koji način su djelovala rodna pitanja, društvena isključenost, stigmatizacija, diskriminacija i dostupnost usluga na nastanak i razvoj mentalnog poremećaja pojedinca;
- pokažu da mogu identificirati potrebna dodatna područja procjene pojedinca, posebno na planu procjene rizika;
- vode tačnu, jasnu i ažurnu evidenciju;
- čuvaju povjerljive podatke.

MODUL TRI

Naslov: Procjena rizika

Trajanje: 8 sati

Kratak pregled sadržaja modula

Ovaj modul polaznicima će omogućiti da steknu novo i prodube postojeće znanje o procjeni različitih rizika u svrhu izrade plana koordinirane brige, primarno aspekta upravljanja rizicima. Upoznat će se sa različitim strukturiranim tehnikama procjene općeg i specifičnih rizika. Posvetit će se pažnja etičkim pitanjima vezanim za dobivanje informacija od korisnika, članova porodice i drugih značajnih lica, pitanjima povjerljivosti i sigurnosti podataka, kao i saopćavanju informacija o prisutnom riziku drugim značajnim licima i drugim službama.

Plan rada

- Metode procjene rizika i upravljanje rizikom
- Opća procjena rizika - skreening
- Procjena specifičnih rizika; upravljanje specifičnim rizicima
 - rizik od zlouporabe psihoaktivnih tvari,
 - rizik od samopovređivanja/suicida,
 - rizik od samozanemarivanja i ranjivosti,
 - rizik od nasilja/seksualnog zlostavljanja,
 - rizik za djecu,
 - rizik od poremećaja u prehrani.

Ishodi učenja

Pošto uspješno završe ovaj modul, polaznici će biti u stanju da pokažu sposobnosti da efikasno:

- prepoznaju i opišu metode procjene rizika;
- analiziraju i prepoznaju različite specifične rizike;
- poznaju i koriste strukturirane tehnike za procjenu rizika;
- timski prepoznaju i procijene činioce koji mogu imati utjecaj na nastanak specifičnih rizika;
- pokažu sposobnost da koriste podatke iz široke lepeze izvora u svrhu izrade timske, sveobuhvatne i holističke procjene rizika, snaga korisnika i resursa zajednice za nošenje sa rizikom;
- vode tačnu, jasnu i ažurnu evidenciju;
- čuvaju povjerljive podatke.

MODUL ČETIRI

Naslov: Planiranje brige, realizacija tretmana i uporaba resursa u zajednici

Trajanje: 8 sati

Kratak pregled sadržaja modula

Cilj ovog modula je da omogući polaznicima da steknu šire znanje o planiranju koordinirane brige i da to primijene u praksi. Naglasit će se značaj pokazivanja pozitivnih stavova prema pacijentima i njihovim porodicama, te njihovog aktivnog uključenja u procese donošenja odluka. Prezentirat će se primjeri i prodiskutirat će se o različitim područjima koja plan koordinirane brige treba da sadrži, kao što su različite intervencije u okruženju, te individualne i grupne psihološke intervencije. Posebno će se obraditi intervencije za održavanje kontinuiteta medikamentoznog tretmana. Prezentirat će se planiranje koordinirane brige sa primarnim fokusom na identificiranim snagama korisnika, aktiviranju resursa u okruženju i promociji oporavka. Pružit će im se informacije o mogućim metodama i tehnikama evaluacije tretmana.

Formulirat će se konkretni planovi u okviru prikaza slučajeva, tako da odgovore na različite potrebe korisnika i sve aspekte života gdje je potrebna podrška, naprimjer, psihološko, fizičko i socijalno funkcioniranje, uzimajući u obzir njegove kulturalne, etničke, religijske, spolne i ostale karakteristike.

Polaznici će, također, dalje razvijati vještine terapijske komunikacije u okviru izrade, realizacije i evaluacije plana brige.

Plan rada

- Intervencije u okruženju:
 - povezivanje sa resursima u zajednici, rad u partnerstvu sa porodicama i njegovateljima (starateljima), razvoj, održavanje i širenje socijalne mreže, rad u partnerstvu sa drugim profesionalcima, zagovaranje od strane profesionalaca i korisnika;
- Psihološke intervencije:
 - individualne psiho-socijalne intervencije, npr., rana intervencija i prevencija relapsa, psihoedukacija u grupi, promocija oporavka, problem solving, izgradnja socijalnih vještina;
- Osnovni principi izrade plana koordinirane brige:
 - uključivanje korisnika i njegovatelja, povjerljivost, kontinuitet, intra i intersektorska saradnja, krizni plan i upravljanje rizicima, dokumentiranost;
- Principi postavljanja ciljeva:
 - konkretnost, specifičnost, operativno definirani i mjerljivi;
- Područja sveobuhvatnog plana koordinirane brige:
 - sinteza procjene potreba i rizika, ciljevi za različita područja i potrebe, intervencije, aktivnosti, vremenski okvir, izvršio-cij, krizni plan, saglasnost korisnika;

- Krizni plan:
 - eksplicitni plan aktivnosti koje treba da budu preduzete u slučaju krize;
- Revizija plana zaštite;
- Uloga koordinatora brige;
- Praktičan rad bez diskriminacije i sa osvrtom na kulturne činioce:
 - Specifični činioci i potrebe vezane za spol i pripadnost etničkoj, odnosno ugroženoj grupi;
- Ljudska prava i prava pacijenta:
 - Zaštita osjetljivih pacijenata i prava pacijenata, porodica i pružalaca njege na pristup uslugama;
- Prepoznavanje i mjerenje ishoda;
- Analitičko i kritičko razmišljanje, kritička procjena i konstruktivno ispitivanje praktičnog rada.

Ishodi učenja

Pošto uspješno završe ovaj modul, polaznici će biti u stanju da:

- prepoznaju cilj, principe i elemente izrade planova koordinirane brige;
- prepoznaju i pokažu sposobnost da djelotvorno koriste široki spektar informacija u izradi planova koordinirane brige;
- prepoznaju razloge i konkretne strategije za uključivanje pacijenata, porodica, odnosno pružalaca njege u izradu i realizaciju planova koordinirane brige;
- pokažu razumijevanje različitih uloga izvršilaca uključenih u multidisciplinarni, interagencijski i intersektorski rad;
- pokažu sveobuhvatno znanje i razumijevanje širokog spektra formalnih i neformalnih usluga iz područja mentalnog zdravlja u javnom, privatnom i dobrovoljnom sektoru;
- prepoznaju i dalje razvijaju formalne i neformalne resurse u lokalnoj zajednici;
- u konkretnim situacijama u okruženju ospore stigmatizaciju i negativne, odnosno diskriminatorne stavove tokom izrade i realizacije plana brige;
- pokažu da su sposobni da ostvare djelotvoran terapijski odnos, koji vodi ka oporavku i koji je fokusiran na snage korisnika;
- formuliraju i realiziraju sveobuhvatni plan koordinirane brige;
- prepoznaju, provedu i tumače mjerenja ishoda u okviru modela koordinirane brige;
- vode dokumentaciju tačno i ažurno.

MODUL PET

Naslov: Rana intervencija kod psihotičnih poremećaja i prevencija relapsa

Trajanje: 8 sati

Kratak pregled sadržaja modula

Prvo ispoljavanje vjerovatne psihoze bit će posmatrano kao slučaj koji zahtijeva brzi odgovor tima za mentalno zdravlje u zajednici. Polaznici će se upoznati sa principima procjene i tretmana, koji imaju „prijateljski aspekt“ za mladu osobu i koji joj omogućuju da zadrži optimalni stepen kontrole. Unaprijedit će se kapaciteti polaznika za rano prepoznavanje znakova vjerovatne psihoze i rano prepoznavanje znakova relapsa, kako bi se osposobili za pružanje rane i, u najvećoj mogućoj mjeri, „uvremenjene“ intervencije.

Bit će im pružena praktična uputstva za tretman i podjelu zadataka prema fazama rane psihoze. Naglasit će se potreba da u svakoj fazi koordinator brige ima u vidu dugoročne ciljeve postizanja oporavka i preveniranja ponovnog javljanja psihoze (relapsa). Fokus će se staviti na osnovne zadatke koji treba da se odvijaju u svim fazama bolesti, naprimjer, monitoring (praćenje) mentalnog stanja i psihoedukaciju korisnika i članova njihovih porodica. Ponovo će se naglasiti značaj razvoja terapijske relacije, aktivnog uključenja i zajedničkog planiranja sa korisnikom i članovima porodice, kad god je to moguće.

Plan rada

- Prepoznavanje ranih znakova psihotičnog poremećaja;
- Kontinuirani monitoring mentalnog stanja;
- Podrška, informacije i tehnike psihoedukacije o ranoj psihozi korisnika i članova njegove porodice;
- Načini psihološke adaptacije na psihotičnu epizodu i stereotipi o bolesti;
- Pomoć u svrhu minimiziranja trajanja aktivne psihoze, što uključuje održavanje optimalne upotrebe medikamenata;
- Smanjenje anksioznosti i prevencija traume povezanih sa neophodnim prijemom u bolnicu;
- Procjena i adekvatan tretman za sekundarni morbiditet i komorbidna mentalna stanja;
- Pomoć u reduciranju svih štetnih efekata poremećaja u korisnikovom psiho-socijalnom okruženju, naprimjer: odnosi sa drugim licima, stanovanje, obrazovanje/zaposlenje, finansijska sigurnost;
- Podsticanje oporavka, socijalne reintegracije, te ponovno uspostavljanje normalnog razvoja;
- Prevencija relapsa;
- Prevencija suicida;
- Prolongirani oporavak.

Ishodi učenja

Pošto uspješno završe ovaj modul, polaznici će biti u stanju da:

- smanje trajanje netretiranog ranog psihotičnog poremećaja;

- realiziraju procjenu i tretman ranog psihotičnog poremećaja u okviru modela koordinirane brige;
- u plan brige uključiti i realizirati intervencije za identificirane rizike i komorbidna stanja;
- promoviraju oporavak i održe socijalnu integraciju korisnika sa ranim psihotičnim poremećajima;
- preveniraju relapse i „uvremenjeno“ reagiraju u slučaju njihove pojave.

MODUL ŠEST

Naslov: Timski pristup u mentalnom zdravlju

Trajanje: 8 sati

Kratak pregled sadržaja modula

Ovaj modul će pružiti polaznicima mogućnost da proširuju i razvijaju znanje, stavove i vještine koje su stekli kroz prethodne module u području multidisciplinarnog timskog rada u mentalnom zdravlju. Pružit će se bazične teorijske informacije povezane sa svakodnevnom praksom na planu razvoja efektivnog tima, fleksibilnog liderstva i procesa donošenja odluka, prepoznavanja i prevazilaženja prepreka u procesu timskog rada. Naglasak će se staviti na ideju zajedničkog rada, zajedničkog razmišljanja u procesu donošenja odluka i dijeljenja odgovornosti u odnosu na klijenta uz održavanje kompetencija pojedinih profesionalaca. Ideja timskog rada će biti povezana sa kvalitetom i većim mogućnostima u održavanju kontinuiteta pruženih usluga, kao i zaštitom profesionalaca od sindroma sagorijevanja.

Polaznici će učestvovati u analizi vlastitog multidisciplinarnog timskog rada i dalje razviti vještine iz područja djelotvornog timskog rada.

Plan rada

- Definicija i osnovni principi uspješnog funkcioniranja tima;
- Timska atmosfera;
- Ciljevi timskog rada i podjela uloga;
- Donošenje odluka, vođenje tima i liderstvo;
- Principi, struktura, funkcije i koordinacija tima u mentalnom zdravlju u zajednici;
- Modeli koordinirane brige i timski rad;
- Najčešće poteškoće u svakodnevnoj praksi timskog rada i njihovo prevazilaženje, prevencija burnouta;
- Personalne osobine podesne za učestvovanje u timskom radu;
- Vrste i ciljevi timskih sastanaka u mentalnom zdravlju u zajednici;
- Značaj i modeli supervizije

Ishodi učenja

Pošto završe ovaj modul, polaznici će biti u stanju da:

- analiziraju i kritički preispitaju literaturu o rezultatima multidisciplinarnog timskog rada;
- sintetiziraju i primijene nova saznanja o timskom radu u svakodnevnoj praksi;
- procijene ulogu i doprinos različitih profesionalaca u timskom radu;
- procijene vlastiti doprinos u timskom radu;
- provedu sveobuhvatnu procjenu stvarnih i mogućih prepreka u timskom radu u njihovoj svakodnevnoj praksi;
- analiziraju, kritički razmotre i primijene strategije za nošenje sa preprekama u timskom radu u svakodnevnoj praksi;

- izrade plan timskih sastanka usklađen sa potrebama njihove službe;
- prepoznaju, kritički analiziraju i provedu različite modele koordinirane brige u timskom radu;
- zastupaju pozitivne stavove i osporavaju negativne stavove prema timskom radu i procesu supervizije.

MODUL SEDAM

Naslov: Rod i mentalno zdravlje

Trajanje: 2 sata

Kratak pregled sadržaja modula

U ovom modulu će se polaznici i polaznice upoznati sa osnovnim pojmovima iz rodne problematike, kao preduslov za specifičniju tematiku koja se bavi značajem rodnih pitanja za mentalno zdravlje. Polaznicima će se dati osnovne teorijske informacije koje će im pomoći da razlikuju biološki spol od društveno konstruisanog roda, da prepoznaju spolne/rodne stereotipe i njihov uticaj na nas, kao i da razumiju šta znači i zašto je potrebna „rodna perspektiva“ u profesionalnom radu, a naročito u planiranju, odlučivanju i analizi u oblasti mentalnog zdravlja, što će sve omogućiti bolji kvalitet pristupa i rada usmjerenog na potrebe klijenta.

Polaznici i polaznice će kroz praktične primjere iz svoje profesionalne svakodnevnice steći znanje o tome na koji način uvesti rodnu perspektivu u svoj rad i na taj način doprinijeti uspješnosti pristupa i tretmana koordinirane brige ostvarenog kroz timski rad.

Plan rada

- Definicija roda i spola
- Značaj razlikovanja savremenog od tradicionalnog shvatanja razlika između žena i muškaraca
- Nejednakosti koje proizilaze iz društvene konstrukcije roda
- Rod kao socio-kulturološka odrednica mentalnog zdravlja
- Rodno-neutralan pristup vr. rodna senzitivnost u pružanju usluga mentalnog zdravlja
- Pojam gender mainstreaming-a
- Značaj rodnih pitanja u timskom radu

Ishodi učenja

Kada završe modul, polaznici i polaznice će biti u stanju da:

- definiraju pojam „rod“ i razlikuju ga od „spol“
- razumiju značaj roda i rodnih nejednakosti u mentalnom zdravlju
- usvoje koncept roda kao društveni konstrukt
- prepoznaju rodne stereotipe i njihov uticaj
- razlikuju rodno-neutralan od rodno-senzitivnog pristupa
- primijene rodno-senzitivan pristup u radu.

